

חינוך בפרשה - ואתחנן

קרוב ה' לכל קוראיו...

משה רבינו מתפלל להקב"ה, מתחנן להיכנס לארץ ישראל. חז"ל אומרים שהעתיר תקט"ו תפילות. תפילותיו לא נענו.

ילדים ונערים תוהים כאשר אין תפילותיהם נענות. הצעירים אינן בשלים דיים לקבל את שש הסיבות שהביא רבינו השל"ה הק' (ווי העמודים פ"י) מ'ספר חסידים' (אות תר"ב) שהן: מיעוט כוונה, ריחוק מתורה, אוטם לב מול עניים, עושק וגזל, חוסר בנקיות וטהרה, וריבוי עוונות. קשה לילד להכיל, לדוגמא, שסבו ז"ל נפטר 'בגללו', "התפללתי עליו וכשהוא נפטר אמר לי אבא שכנראה לא התפללנו מספיק ולא התכוונו". וברור שסיבות אלו אינן שייכות לגבי תפילות משה!

חשוב לחזק ילדים ולסבר אזנם מתוך הדברים שכתב בפרשתנו רבינו 'בעל טורים': אכן בכוח התפילה לבקוע שערים, אך יש גזירות 'קדומות' שאינן ניתנות לביטול, למרות התפילות הרבות. ועוד, להקב"ה 'תוכניות' רבות הנשגבות מבינתנו, לפעמים הוא לא מקבל מבוקשנו כעת - כי הוא מְזַמֵּן עבורנו משהו הרבה יותר טוב (כדברי רש"י עה"פ רב לך).

הגה"ק רבי נתן נטע שפירא, בעל ה'מגלה עמוקות', כתב חיבור מיוחד ובו רנ"ב ביאורים על 'ואתחנן', תפילות משה רבינו. מובא כי ביקש לכתוב אלף 'אופנים', אך מן השמים עכבוהו. להלן סיפור מחזק על חשיבות התפילה ומטרתה.

שניים התייצבו ל'דין תורה' אצל בעל ה'מגלה עמוקות': יהודי עשיר תובע לדין אברך ת"ח קשה-יום. התובע פותח ומספר לרב: "רגיל הייתי לראות מדי יום אברך זה ניצב בשוק ומוכר 'כעכים' שאפה בביתו, הוא מכריז 'כעכים טריים' ופרנסתו דחוקה. שעות ארוכות בקיץ ובחורף. ראיתי גם 'שקצים' שחוטפים מבלי לשלם... אני רואה ולבי נחמץ בקרבי! אברך בן-תורה מובהק, יקר מפז, שמור בקדושה, נאלץ לעמוד ולמכור בשוק העירוני, ומרוויח פרוטות...".

ממשיך העשיר ומספר: "פניתי לאברך בהצעת 'זהב'. ברצוני לערוך אתו הסכם 'ששכר-זבולון!' לתמוך בו בסכום שבועי מכובד. הוא יקדיש את ימיו לתורה ועבודה ללא דאגת פרנסה, ואילו אני אזכה להיות שותף בשכרו העצום. האברך חשב על הדברים, וכעבור מספר ימים חתמנו על 'חוזה' לבסס את ה'שותפות' בינינו". העשיר מציג את השטר.

"יצאנו לדרך. נתתי לו 'תמיכה השבועית' המכובדת, שיש בה 'כדי חיותו' ברווח, ואף יכול לגנוז חלק לנשואי ילדיו. הוא הפסיק להתבזות במכירת כעכים, והחל לקבוע את כל יומו לתורה ועבודת ה'. והנה, עברו כשבועיים, והאברך מביע רצון לבטל את ה'שותפות'! אינני מוכן להפסיק הַסְדֵר זה! לא ניתן לבטל חוזה! אני מתעקש להמשיך במצוה!".

הרב מביט ורואה את האברך עומד בענוות חן בעיניי מושפלות. שואלו הרב "הַכְּנִים דברי 'התובע' העשיר?" האברך מהנהן בראשו. "ומדוע הנך מושך ירך מן ההסכם? אולי אין הסכום מספק את צורכי ביתך? שמא נודע לך על 'פגם' באיש זה, ודופי בכשרות ממונו?". האברך משיב "לפני שחתמתי שמעתי כי האיש ישר והגון, ומשאו ומתנו באמונה. אכן אינני מעוניין בהמשך השותפות, אך אין לזה כל קשר לאיש היקר ולעסקי". "ובמה לא נחה דעתך?" שואל הרב.

האברך ממשיך בקול שקט, "בשבועיים האחרונים, מאז העשיר היקר פתח בפני ליבו וכיסו, איני טרוד במחיה וכלכלה, אני יושב בשלום ומתעלה בתלמודי, מבלי לדאוג לפרנסה, אך אני מרגיש שהתרחקתי מהקב"ה! בעבר, לְשִׁתִּי בצק בשעה מאוחרת בלילה, ובלבבי תפילה לראות ברכה בעמלי, שהבצק יתפח כראוי... הסקתי את התנוד וּשְׁפִתוֹתֵי תחינה לה' שהתנוד יִחַם במידה הנכונה... בהמשך בלילה ערכת את הבצק לכעכים, מפזר מלח וזרעים, כשאני מתחנן לבורא יתב"ש שהם ייאפו בדייקנות ויצאו טעימים... בבוקר מוקדם הוצאתי את הכעכים לשוק כשעיני וליבי למרומים - למכור הכל ולסיים מהר מבלי התמהמהות יתירה, שגוים לא יגנבו כעכים מהמגש או פרוטות מהקופה, ושלא ירדו גשמים בעת המכירה... הרגשתי קרוב להקב"ה בכל שלב ושלב, כמו 'קטן הצריך לאמו' בטחתי בו וראיתי בקרבתו. כיום, תודה לאיש זה - ה'משכורת' נתונה באדיבות, אך אני חש רחוק מהש"ת! אני שוכח אותו! אינני רוצה בהסכם זה! קרבת אלוקים לי טוב, בתפילותיי הקבועות הרגשתי שהוא לידי, אני מדבר והוא שומע, קרוב הוא לכל קוראיו!".

התפילה היא 'זכות' עבורנו להתקרב לה', כדברי רבינו החזו"א באגרתו "הַתְּפִלָּה היא מִטָּה עַל בְּיַד פֶּל אֶדָם, וְכָל שֵׁשִׁים הָאֶדָם מִבְּטָחוֹ בּו יִתְבָּרַךְ - בְּן יַעֲשֶׂה וְכֵן יִצְלִיחַ". נעזור לילדינו 'להתחבר' לתפילה: להכיר את המבנה, ביאורי מילותיה, נרחיב בסיפורי צדיקים על תפילה, נלמד מאמרי חיזוק אודותיה. יש בתפילה 'מטרה' בפני עצמה' ולא 'אמצעי' בלבד.

יְאָתְחַנֵּן אֵל ה' בְּעֵת הַהוּא לְאָמֵר. מהו 'לאמר'? כתב רבינו ה'קדושת לוי': התחננתי לה' שאזכה לומר, להתפלל!

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

123ymm@gmail.com להארות והזמנות